

A Tolnai-dombság illír-jellegű génrezervátumainak állapotfelmérése és kezelési terveinek kidolgozása

Stribik Eszter Veronika

Kertészmérnök alapképzési szak, nappali

Növénytermesztési- tudományok Intézet és Növénytan tanszék

Belső témavezető: Dr. Bordács Sándor

Kutatásomban a Tolna megye területén lévő több száz hektárra kiterjedő célfaj nélküli dinamikus génrezervátum egy részletét vizsgálom. Ez egy újszerű megközelítés, ami nem egy veszélyeztetett vagy más szempontból kiemelten fontos faj genetikai állományának védelmére koncentrál hanem egy adott ökoszisztéma megőrzésére és a genetikai információk széleskörű megőrzésére. A vizsgált erdőterületet szubmediterrán éghajlati viszonyok jellemzik, emiatt a jövőben kiemelten fontos szerepe lesz az klímaváltozáshoz való adaptációban. A helyben megtalálható genetikai információ a jövőben hasznos lehet az ország más területein lévő erdők felújításában, ezáltal őshonos erdőterületeink ellenállóképességének javításában. Szakdolgozatom részeként egy több mint 20 hektáros erdőrészlet állapotfelmérését és cönológiai vizsgálatát készítettem el a területre vetített rácspont hálózat alapján, 83 kijelölt részletet vizsgálva. Az adatok elemzésekor nagy hangsúlyt kaptak a területen megjelenő erdőtársulások és a típusjelző növények – ezek alapján következtettem vízgazdálkodási fokra, illetve a lejtős területek égtáji kitettségének térinformatikai ábrázolása segített abban, hogy a klímaváltozásnak leginkább kitett területeket azonosítani tudjam. Az adatok részletes elemzését alapul véve olyan erdőkezelési munkálatokra tettem javaslatot, amelyek a terület várható, mozaikos, dinamikus változásait figyelembe veszik. Ezek a beavatkozások a vizsgált terület stabil erdei ökoszisztémájának hosszú távú fennmaradását segítik elő. A vizsgált terület a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. kezelése alatt áll és a szakdolgozat velük együttműködésben készült.

A klímában bekövetkező bizonyos fokú változás elkerülhetetlen és ezzel együtt elkerülhetetlen az is, hogy a hazai természetközeli erdők képe is valamilyen mértékben megváltozzon. Az erdőművelés területén a klíma-adaptációs megoldásokban nagy szerepe van a termőhelyi heterogenitás figyelembe vételének. Mivel a változás más mértékben érinti a különböző adottságokkal rendelkező területeket, fontos, hogy figyelembe vegyünk az erdő részleteknél jóval kisebb területeken megjelenő mikro-klímatis viszonyokat. Ez hatványozottan igaz az olyan

változatos domborzattal rendelkező területeken mint amit ebben a kutatásban is vizsgáltunk, de a homogénebb domborzattal rendelkező területekre ugyanúgy elmondható.

A vizsgált erdőrészek ötféle erdőállomány típusba lettek besorolva a területen megjelenő fás- és lágyszárú növényzet alapján; Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, Melegkedvelő (Bazofil) kocsánytalan tölgyesek, Cseres- tölgyesek, Bükkösök és Szurdokerdők. Ezt a besorolást és a növényzetről felvett adatokat felhasználva lehetett mindegyik erdőrészekhez vízgazdálkodási fokot rendelni. Az egyes erdőrészek kitettsége alapján pedig következni lehetett az erdőrészeket érintő klíma- és szárazságbeli változás mértékére, amit összevetettünk minden erdőterülethez tartozó erdőtípussal és vízgazdálkodási fokokkal. Ez a folyamat előzte meg a kezelési javaslatok elkészítését és alapozta meg a bennük leírtakat.

A klímaváltozással bekövetkező változások sebessége, és a halmozódó, egymás hatását felerősítő negatív változások megnehezítik a természetes ökoszisztémák alkalmazkodását. Az erdő ellenálló képességét rontja az egyenletes koreloszlás is, hiszen vannak olyan hatások amik erősebben hatnak bizonyos fejlődési szakaszban lévő egyedekre. A felújulás lehetőségét pedig megnehezíti a túlszaporodott vadállomány és a versenyben előnyt élvező invazív fajok terjedése. Dolgozatomban a génmegőrzés jelentőségére és a megfigyelésen alapuló klímaadaptációs tervek alkalmazásának fontosságára szeretném felhívni a figyelmet.